

RIGSADVOKATEN

Oktober 2009
J.nr. RA-2008-609-0010

Redegørelse om straffene i sager om røveri begået i private hjem

1. Indledning

Der opstod i 2008 en øget opmærksomhed om sager om røveri begået i private hjem. Rigsadvokaten ønskede derfor at sikre, at det i disse sager blev fremhævet som en selvstændig skærpende omstændighed, at der var tale om et røveri begået i privat hjem, og at anklagemyndigheden koordinerede indsatsen og sanktionspåstandene i sagerne. Rigsadvokaten iværksatte på den baggrund en midlertidig underretnings- og forelæggelsesordning.

Justitsministeriet har ved skrivelse af 29. januar 2009 anmodet Rigsadvokaten om at udarbejde en redegørelse for strafniveauet vedrørende røverier begået i private hjem, når der forelå det fornødne grundlag herfor.

Justitsministeriet har i den forbindelse anmodet Rigsadvokaten om at vurdere, om der kan være brug for yderligere initiativer med henblik på at sikre en skærpet strafferetlig vurdering på dette område.

Rigsadvokaten har på den baggrund foretaget en gennemgang af straffene i sager om røverier begået i private hjem. Gennemgangen omfatter domme, der har været indberettet i henhold til Rigsadvokatens midlertidige underretnings- og forelæggelsesordning iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008, og hvor der er afsagt endelig dom af byretten, landsretten eller Højesteret indtil den 1. juli 2009.

I det følgende redegøres først i afsnit 2 for underretnings- og forelæggelsesordningen og derefter i afsnit 3 for straffelovens bestemmelse om røveri. Afsnit 4 beskriver de indberettede sager, mens afsnit 5 indeholder Rigsadvokatens samlede vurdering og konklusion.

Redegørelsen suppleres af et bilag, der i oversigtsform indeholder en beskrivelse af de domme, der er indgået i undersøgelsen af strafniveauet.

2. Rigsadvokatens underretnings- og forelæggelsesordning iværksat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008 og fortsat ved Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008 iværksatte Rigsadvokaten en midlertidig underretnings- og forelæggelsesordning i sager om røveri begået i private hjem.

Baggrunden var, at indsatsen i sager om røveri begået i private hjem havde været genstand for særlig opmærksomhed.

Begrebet hjemmerøveri blev af anklagemyndigheden i RI nr. 8/2008 afgrænset således:

”Det er en forudsætning, at gerningsstedet skal være hus, lejlighed, sommerhus eller lignende, der benyttes til privat beboelse.

Sagen skal tillige være omfattet af straffelovens § 288 – eventuelt jf. § 21 om forsøg. Også røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, hvor der er tale om at bringe en stjålet ting i sikkerhed, og efter nr. 3, hvor man tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler, vil være omfattet. Den situation, hvor et tyveri udvikler sig til et røveri, f.eks., hvor ejendommens beboer overrasker en indbrudstyv, vil også være omfattet

Det forhold, at gerningsmanden er en bekendt til forurettede, udelukker ikke, at der kan være tale om hjemmerøveri. Også et røveri begået i forbindelse med inddrivelse af gæld vil være omfattet af ordningen i pkt. 3, hvis der rejses tiltale efter straffelovens § 288”.

Endvidere er røverisager af den nævnte art, der tillige omfatter anden kriminalitet, omfattet af ordningen. Samlet er der således tale om en forholdsvis bred afgrænsning af sagerne.

Underretning skal ske ved, at politidirektøren i alle sager om røveri omfattet af definitionen ovenfor indsender kopi af anklageskriftet eller en retsmødebegæring til Rigsadvokaten, samtidig med sagens indbringelse for retten. Politidirektøren giver endvidere oplysning om den strafpåstand – eventuelt ved angivelse af et niveau – som anklagemyndigheden påtænker at nedlægge i den konkrete sag. Underretningen sker med henblik på, at der eventuelt kan ske en drøftelse af anklagemyndighedens strafpåstand i sagen.

Tilsvarende skal der ske forelæggelse af alle byrets- og landsretsdomme inden udløb af ankefristen, således at rigsadvokaturen kan vurdere, om dommen bør ankes.

Underretnings- og forelæggelsesordningen gælder for alle sager, hvor der rejses tiltale eller afsiges dom efter udsendelsen af Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008 den 14. april 2008.

Ved Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009 orienterede Rigsadvokaten om Højesterets dom af 10. marts 2009 (U2009.1410H) i en sag om røverier begået i private hjem, samt om de hidtidige erfaringer på området. Det blev samtidig fastsat, at underretnings- og forelæggelsesordningen fortsatte, således at Rigsadvokaten kunne opnå et yderligere grundlag for vurdering af strafudmålingen på området bl.a. til brug for denne redegørelse.

I Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009 er om de hidtidige erfaringer på området bl.a. anført følgende:

”Som nævnt i indledningen har rigsadvokaturen siden udsendelsen af Rigsadvokaten Informerer nr. 8/2008 modtaget underretning om en række sager om røveri begået i private hjem. Sagerne har vist sig at falde i tre hovedkategorier:

- 1) Egentligt hjemmerøveri: Røveri, hvor gerningsmanden og forurettede ikke har forudgående personlige relationer, men hvor motivet må antages at være en formodning om værdier i forurettedes hjem, og hvor gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme.
- 2) Røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende: Røveri begået med baggrund i stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og

gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden, herunder hvad der kan betegnes som "hævnmotiv", og også hvor der er tale om et påstået skyldforhold mellem parterne, herunder narkogæld.

- 3) Indbrud, som udvikler sig til et røveri: Røveri, der opstår i tilfælde, hvor en beboer kommer til stede under et igangværende indbrud i et privat hjem.

Efter rigsadvokatens opfattelse er det især røverierne under pkt. 1 – egentlig hjemmerøveri – der giver anledning til, at anklagemyndigheden skal påstå markante straffe. I disse sager er det min opfattelse, at der som udgangspunkt – ligesom det skete i Højesteret – af anklagemyndigheden bør nedlægges påstand om straf af fængsel i 3 år, og at denne strafpåstand i øvrigt bør justeres i lyset af skærpende og formildende omstændigheder i de enkelte sager.”

Det blev samtidig tilkendegivet, at for de øvrige typer af røveri i private hjem (røverierne under kategori 2 og 3) vil der typisk foreligge sådanne omstændigheder, at udgangspunktet for strafpåstanden skal være mindre end 3 år, dog således at strafpåstanden også her udformes under hensyn til sagens konkrete omstændigheder i både skærpende og formildende retning.

Det bemærkes, at den midlertidige underrettings- og forelæggelsesordning fortsat er gældende.

3. Straffelovens § 288 om røveri

Røveri straffes efter bestemmelsen i straffelovens § 288. Bestemmelsen er senest blevet ændret ved lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse mv.), hvor stk. 2, om røveri af særlig grov beskaffenhed blev præciseret.

Bestemmelsen har i dag følgende ordlyd:

”§ 288. For røveri straffes med fængsel indtil 6 år den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding ved vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold

- 1) fratager eller aftvinger nogen en fremmed rørlig ting,
- 2) bringer en stjålet ting i sikkerhed eller
- 3) tvinger nogen til en handling eller undladelse, der medfører formuetab for den overfaldne eller nogen, for hvem denne handler.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i 10 år, når et røveri er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af dets særlige farlige karakter, udførelsesmåden eller omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.”

Det er således en betingelse for at domfælde for røveri, at gerningsmanden har anvendt vold eller trussel om øjeblikkelig anvendelse af vold med forsæt til på en af de i stk. 1, nr. 1-3, nævnte måder at opnå en uberettiget vinding.

Efter bestemmelsen i stk. 2, kan straffen for røveri stige til fængsel i 10 år, hvis røveriet har haft en særlig farlig karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Opregningen i bestemmelsen af tilfælde, der kan medføre en skærpet straf, er ikke udtømmende. Som typisk eksempel kan nævnes det tilfælde, at der under røveriet er truet med skarpladt skydevåben.

4. Generelt om de sager, der er omfattet af redegørelsen

4.1. Afgrænsning af de sager, der er omfattet af redegørelsen

De sager, som indgår i redegørelsen, omfatter by- og landsretsdomme, der har været indberettet til rigsadvokaturen i henhold til Rigsadvokatens midlertidige underretnings- og forelæggelsesordning, og hvor sagen er endeligt afgjort i perioden fra den 14. april 2008 til den 1. juli 2009. I redegørelsen indgår også én højesteretsdom afsagt den 10. marts 2009 (U2009.1410H). Domme, hvor en væsentlig del af straffen er udmålt som følge af anden kriminalitet, der er pådømt samtidig, er ikke medtaget i redegørelsen. Endvidere er domme, hvor der i stedet for straf er idømt en foranstaltning efter straffelovens § 68 eller § 69, ikke medtaget.

Som nævnt under afsnit 3 har de indberettede sager vist sig at falde i tre hovedkategorier, der benævnes henholdsvis egentligt hjemmerøveri (kategori 1), røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende (kategori 2) og indbrud, som udvikler sig til røveri (kategori 3).

Det er navnlig de egentlige hjemmerøverier, som har givet anledning til den øgede opmærksomhed og den særlige indsats på området. Redegørelsen for straffene i de indberettede sager er derfor inddelt i afsnit svarende til de tre hovedkategorier.

Det er imidlertid vigtigt at fremhæve, at der generelt er tale om sager af meget forskellig karakter, således at det selv inden for de enkelte kategorier kan være vanskeligt at foretage en sammenligning af strafudmålingen i sagerne.

Årsagen hertil er, at straffene udmåles på baggrund af de konkrete omstændigheder i sagerne, og bl.a. beror på, i hvilket omfang der har været udøvet vold, og hvilken karakter den udøvede vold har haft, herunder om forurettede har lidt alvorlige skader som følge af volden. Derudover vil det have betydning, hvorvidt der har været anvendt våben, ligesom det har betydning, om røveriet er begået af flere i forening og eventuelt efter forudgående planlægning. Er tiltalte endvidere tidligere straffet for lignende kriminalitet, vil dette typisk være en selvstændig skærpende omstændighed ved udmåling af straffen. Endelig ses det ofte i sagerne, at der foruden røveri begået i privat hjem også indgår anden kriminalitet. Det kan i de sidstnævnte sager således være vanskeligt at se præcist, hvad straffen for hjemmerøveriet isoleret blev udmålt til. Som ovenfor nævnt er domme, hvor en væsentlig del af straffen er udmålt som følge af anden kriminalitet, ikke medtaget i redegørelsen.

4.2. Antallet af indberettede sager, der er omfattet af redegørelsen

Det samlede antal af indberettede sager, som indgår i redegørelsen, er 66.

De 66 sager fordeler sig i de tre kategorier således:

Kategori 1	Kategori 2	Kategori 3
Egentligt hjemmerøveri	Røveri med motiv af hævn mv.	Indbrud, som udvikler sig til røveri
23 sager	31 sager	12 sager

I de sager, hvor der har været flere røverier i private hjem til samtidig påbedømmelse, er sagen blevet henført til kategori 1, såfremt der har været tale om mindst ét egentligt hjemmerøveri. Har der f.eks. i sagen både været tale om et egentligt hjemmerøveri og et eller flere indbrud, der udvikler sig til røveri, er sagen i det hele henført under kategori 1. Har der i sagen f.eks. været tale om et røveri med motiv af hævn mv. og et indbrud, som udvikler sig til røveri, vil sagen være henført under kategori 2. Kategori 3 vil således som udgangspunkt kun omfatte sager om indbrud, som udvikler sig til røveri, og ikke tillige andre former for røveri i private hjem.

Der kan i sagerne under alle tre kategorier være tale om, at der ud over røveri i privat hjem er sket domfældelse for anden samtidig pådømt kriminalitet. Det bemærkes, at denne anden kriminalitet ikke har haft betydning for, hvilken kategori sagen er blevet henført til, men kan have haft betydning for strafudmålingen i sagen.

Der er ved opgørelsen af det samlede antal af sager under hver kategori medtaget både fuldbyrdede røverier og forsøg herpå, jf. straffelovens § 21.

4.3. Straffene i sager om egentligt hjemmerøveri (kategori 1)

Der er, som det fremgår af tabellen under afsnit 4.2., indberettet i alt 23 sager (dom 1 – 23), hvor der har været tale om egentligt hjemmerøveri. Sagerne fordeler sig på én højesteretssag, 14 ankesager, herunder en nævningesag, samt 8 byretssager.

Sagerne varierer meget i karakter og grovhed, herunder både med hensyn til karakteren af truslen eller volden, om der er medbragt eller anvendt våben, udbyttets størrelse og omstændighederne, hvorunder røveriet i øvrigt er begået, herunder om forurettede har været en ældre eller svagelig person. Det varierer endvidere, om tiltalte var tidligere straffet for lignende kriminalitet. Disse forhold gør samlet set sagerne meget vanskeligt sammenlignelige.

Dom 1 er en sag, der blev endeligt afgjort af Højesteret (U2009.1410H). Sagen omfattede fire røverier begået i private hjem samt anden kriminalitet for nogle af de tiltalte. Straffen blev af Højesteret udmålt til fængsel i 4 år for T4, der alene havde deltaget i et af de fire røverier. Dette røveri blev begået mod en enlig mand på en fjerntliggende landejendom og under udøvelse af grov og voldsom vold, hvor forurettede bl.a. pådrog sig knivstik, knoglebrud og blødning i hjernevæv. Højesteret lagde ved straffastsættelsen for T4 vægt på karakteren af røveriet, grovheden af volden og på de alvorlige skader, som blev påført forurettede. T1, T2 og T3 blev fundet skyldig i alle fire røverier samt anden kri-

minalitet. Højesteret udmålte straffen for T1 og T3 til fængsel i 8 år og for T2 til fængsel i 8 år og 6 måneder som en fællesstraf med 137 dage fra en tidligere prøveløsladelse.

Højesteret anførte i dommen, at indtrængen i privat hjem for at begå røveri i sig selv er en skærpende omstændighed, som må tillægges betydning ved fastsættelsen af straffen for det pågældende røveri. Endvidere anførte Højesteret, at grovheden af sådanne røverier kan variere meget betydeligt, og at strafudmålingen derfor må ske efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder, jf. de almindelige bestemmelser om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-83.

Også i dom 2 blev det udtrykkeligt fremhævet af retten, at det er en skærpende omstændighed, at røveriet var begået i offerets hjem. I denne sag blev straffen for en af de tiltalte (T1) udmålt til fængsel i 9 år for røveri af særlig farlig karakter. Denne tiltalte blev dog samtidig dømt for vold med døden til følge i forhold til den ene af de forurettede i røveriet. Retten lagde ved strafudmålingen for T1 derudover vægt på, at han tidligere var straffet for røveri og grov vold samt det hurtige recidiv. Straffen for de øvrige to tiltalte blev udmålt til henholdsvis fængsel i 1 år og 9 måneder (T2) og fængsel i 2 år og 6 måneder (T3) som en fællesstraf med 226 dage fra en tidligere prøveløsladelse.

I dom 3 blev straffen udmålt til fængsel i 3 år og 6 måneder. Dette var også tilfældet i dom 5, hvor der dog var tale om en fællesstraf.

Dom 3 er en sag om røveri af særlig farlig karakter, jf. straffelovens § 288, stk. 2. Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at der var tale om særdeles alvorlig personfarlig kriminalitet begået af flere maskerede gerningsmænd i forening og efter forudgående planlægning under anvendelse af en pistol-lignende genstand, kniv og slag under indtrængen i en ældre mands hjem, mens den pågældende lå og sov alene. Der var endvidere tale om et betydeligt udbytte.

I dom 5 var der under røveriet kun udøvet meget begrænset vold mod forurettede, samt fremsat trussel om vold og truet med en kniv. Forurettede blev endvidere udsat for forsøg på anden kønslig omgængelse end samleje efter straffelovens § 216, stk. 1, jf. § 224, jf. § 21. Sidstnævnte forhold må antages i nogen grad at have haft betydning for den udmålte straf. Retten lagde vægt på, at forurettede var en ældre (80 år), svagelig og forsvarsløs kvinde. Gerningsmanden var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Straffen for tiltalte blev fastsat som en fællesstraf med 203 dage fra to tidligere prøveløsladelser.

I dom 6 blev straffen udmålt til fængsel i 3 år. Der var tale om forsøg på røveri af særlig farlig karakter, jf. straffelovens § 288, stk. 2. Røveriforsøget blev begået efter forudgående aftale og af flere i forening ved trussel med skarpladt pistol og under anvendelse af vold i begrænset omfang. De tiltalte var alle tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. Det er ikke i byrets- eller landsretsdommen anført, hvad der blev lagt vægt på ved strafudmålingen.

Straffene i dom 4 ligger i samme niveau som dom 6. Tilsvarende gælder for dom 7 og dom 8.

Fælles for dom 4, 7 og 8 er, at domstolene ved strafudmålingen har anført, at der er lagt vægt på, at røveriet var begået i forurettedes hjem. Det er endvidere i dom 4 og 8 anført, at der ved strafudmålingen blev lagt vægt på, at røveriet var begået af flere i forening.

I dom 4 var der tale om et planlagt røveri, hvor gerningsmændene var maskerede og havde medbragt knive. Der blev ikke anvendt vold, men offeret blev bundet på hænderne. Udbyttet var på ca. 85.000 kr. Straffen for T1 (der havde udpeget forurettedes hus og modtaget en del af udbyttet) blev udmålt til fængsel i 5 år som en fællesstraf med en reststraf på 1.006 dage fra en tidligere prøveløsladelse. Straffen for T2 og T3 (der havde deltaget i selve røveriet) blev udmålt til henholdsvis fængsel i 3 år og 3 måneder og fængsel i 3 år og 9 måneder, hvilket tillige omfattede anden samtidig pådømt kriminalitet, der havde betydning for strafudmålingen. Det er således vanskeligt at vurdere, hvor stor en del af den samlede straf for T2 og T3, der angår røveriet. For T4 (der havde deltaget i selve røveriet) blev straffen udmålt til fængsel i 3 år, hvilket var en fællesstraf med 184 dage fra en tidligere prøveløsladelse. Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på grovheden af røveriet, og anførte endvidere udtrykkeligt, at det for så vidt angik T2 og T3 blev tillagt vægt, at disse tiltalte flere gange tidligere var straffet for berigelseskriminalitet. Dommen blev ikke anket til landsretten for T1's vedkommende. Landsretten stadfæstede dommene for de øvrige tiltalte.

I dom 7 udmålte byretten straffen til fængsel i 3 år som en fællesstraf med en betinget dom på 30 dage for to forhold af røveri begået i privat hjem og et forsøg herpå, ligesom T blev dømt for blufærdighedskrænkelse. Der var under røverierne og røveriforsøget udøvet vold af beskedent omfang i form af skub. Byretten lagde ved strafudmålingen vægt på, at de forurettede var særlig svage ofre. Tiltaltes hurtige recidiv og det forhold, at hun havde forklædt sig som hjemmehjælp, blev endvidere tillagt vægt.

Dom 8 har lighedspunkter med dom 4. I denne sag var der tale om et røveri begået af flere i forening efter forudgående aftale og under anvendelse af maskering og trussel med våben. I dom 8 blev der dog i modsætning til dom 4 udøvet vold mod forurettede, ligesom der blev truet med pistol og ikke knive. Udbyttet var dog mindre (3.000 kr.). Landsretten udmålte her straffen for T1 til fængsel i 2 år og 9 måneder, der var en fællesstraf med en betinget dom på 30 dage. For T2 blev straffen udmålt til fængsel i 2 år (heraf 1 år og 6 måneder betinget), idet der for T2 i formildende retning blev lagt vægt på, at han var 16 år på gerningstidspunktet og ikke tidligere straffet.

I dom 9 blev straffen udmålt til fængsel i 2 år og 6 måneder, der dog var en fællesstraf med 7 måneder fra en tidligere prøveløsladelse. Der var i denne sag tale om røveri begået i forening med to medgerningsmænd under trussel med en skruetrækker og en kniv. En af gerningsmændene blev hos forurettede, mens de øvrige forsøgte at hæve penge på forurettedes hævekort. Den tiltalte var 18 år og tidligere straffet for ligeartet kriminalitet.

I dom 10 blev straffen udmålt til fængsel i 2 år. Dette var også resultatet i dom 11, 12, 13 og 14.

Bortset fra dom 14 har domstolene i disse sager ved strafudmålingen enten udtrykkeligt anført, at der er lagt vægt på, at røveriet var begået i privat hjem, eller i øvrigt henvist til karakteren af forholdet, hvori må antages at indgå den omstændighed, at forholdet var begået i privat hjem.

Fælles for dom 10 – 14 er endvidere, at der under røveriet/røveriforsøget enten ingen vold blev udøvet eller alene vold af begrænset omfang. Derudover er sagerne af meget forskellig karakter, idet de konkrete omstændigheder ved selve røveriet/røveriforsøget varierer.

Således blev der i dom 10 truet med en skruetrækker og en kniv, der blev taget fra forurettedes hjem. I dom 11 blev der alene fremsat trussel om vold. I dom 12 blev der ved røveriforsøget truet med pistol-lignende genstand, og T1, der tillige blev dømt for et andet røveri, havde ved dette røveri skubbet til forurettede. I dom 13, der omfatter to røverier, blev der ved det ene røveri fremsat trussel om vold og ved det andet røveri tildelt slag i ansigtet med flad hånd. I dom 14 var der tale om et planlagt røveri, der kun blev til et forsøg herpå, jf. straffelovens § 21, udøvet under trussel med et oversavet jagtgevær.

I dom 10, 11 og 14 var de tiltalte tidligere straffet, ligesom røverierne/røveriforsøget blev begået i forening med medgerningsmænd. Retten har ved strafudmålingen i dom 11 og 13 udtrykkeligt anført, at det er tillagt betydning i skærpende retning, at de forurettede var svagelige personer. I dom 11 lagde retten i formildende retning vægt på, at der ikke var medbragt våben og ikke udøvet vold, og i dom 12 lagde retten i formildende retning for den ene tiltalte (T1) vægt på, at han var 16 år på gerningstidspunktet.

I dom 15 blev straffen udmålt til fængsel i 1 år og 6 måneder. Dette var også resultatet i dom 16 og 17.

I dom 15 var der tale om røveri samt tildels forsøg herpå overfor samme forurettede, begået over to dage. Der blev ved røveriet kun udøvet vold af begrænset omfang. De tiltaltes unge alder må antages at have haft indflydelse på strafudmålingen i formildende retning. I dom 16 og 17 var de tiltalte tidligere straffet. I dom 16 var der tale om et forsøg på røveri forøvet om natten, hvor der kun blev udøvet vold af begrænset omfang. I dom 17 blev der udøvet nogen vold, og straffen ses her at været idømt som en tillægsstraf.

I dom 19 blev straffen udmålt til fængsel i 1 år. Straffene i dom 18, 20 og 21 ligger i samme niveau eller derunder.

I tre af sagerne (dom 18 – 20) har domstolene ved strafudmålingen anført, at der i skærpende retning blev lagt vægt på, at røveriet var begået i forurettedes hjem.

Fælles for de fire sager er, at der ikke har været anvendt vold, men alene truet med kniv, legetøjs-pistoler eller været medbragt strømpistol og peberspray. De tiltalte var endvidere alle forholdsvise unge. I dom 20 og 21, hvor der blev udmålt de laveste straffe, var de tiltalte 15 år og 16 år, hvilket

retten ved strafudmålingen ses at have lagt vægt på i formildende retning. De tiltalte var endvidere ikke tidligere straffet.

I skærpende retning lagde retten i dom 18 og 19 vægt på, at røveriet var begået af flere i forening under trussel med kniv, og i dom 19 endvidere, at gerningsmændene havde anvendt maskering. I dom 20 lagde retten i skærpende retning vægt på, at røveriet var begået mod en 86-årig kvinde.

Endelig blev de tiltalte i dom 22 og 23 idømt en ungdomssanktion efter bestemmelsen i straffelovens § 74 a. I disse sager var de tiltalte ustraffede og mellem 15 år og 17 år, og der var under røverierne kun udøvet vold af begrænset omfang.

Sammenfattende er det min klare opfattelse, at indtrængen i privat hjem for at begå røveri er en selvstændig skærpende omstændighed, som bliver tillagt betydning ved fastsættelsen af straffen. Dette er udtrykkeligt anført af Højesteret i dom 1 (U2009.1410H), men også i hovedparten af de øvrige ovennævnte sager har retten udtrykkeligt anført, at det er en skærpende omstændighed ved røveriet, at det er begået i privat hjem.

Rigsadvokaten anførte i Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009, at der i Højesterets dom U2009.1410H (dom 1) kunne antages at være en vis støtte for et udgangspunkt på fængsel i 3 år i sager under kategori 1. Den samlede gennemgang af de domme i kategori 1, der indgår i redegørelsen, viser efter min opfattelse, at straffen for et egentligt hjemmerøveri ligger i niveauet 2 ½ til 3 års fængsel, når der ikke foreligger særlig skærpende eller formildende omstændigheder (normalstrafniveauet).

Straffastsættelsen i den enkelte sag vil dog altid ske efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder i både skærpende og formildende retning.

I skærpende retning ses det bl.a. at blive tillagt betydning, at røveriet f.eks. er begået af flere i forening og under anvendelse af væsentlig vold, at forurettede er afgået ved døden som følge af voldsudøvelsen, eller at forurettede var ældre eller svagelig. I sådanne sager er der udmålt en straf, der ligger over normalstrafniveauet. Som eksempel kan nævnes dom 1 (U2009.1410H), hvor Højesteret idømte T4 fængsel i 4 år i et tilfælde, hvor der forelå væsentlig skærpende omstændigheder i form af omfattende og voldsom vold over for en ældre mand. I andre tilfælde ses der omvendt at være udmålt en lavere straf, hvilket må antages at skyldes konkrete formildende omstændigheder, herunder f.eks. ung alder hos tiltalte eller begrænset eller ingen voldsudøvelse i forbindelse med røveriet.

4.4. Straffene i sager om røveri i privat hjem med motiv af hævn eller inddrivelse af påstået gæld eller lignende (kategori 2)

Som det fremgår af tabellen under afsnit 4.2., er der indberettet i alt 31 sager (dom 24 - 54), hvor der har været tale om røveri henført under kategori 2. Sagerne fordeler sig på 17 ankesager og 14 byrets-sager.

Straffene i denne kategori går fra fængsel i 3 måneder til fængsel i 4 år og 6 måneder. I en enkelt sag er der idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a til en 15-årig tiltalt (dom 49). De fleste straffe ligger dog i niveauet fængsel i 1 år og 6 måneder til 2 år og 6 måneder.

De laveste straffe er udmålt i de sager, hvor de tiltalte enten var meget unge eller ikke tidligere var straffet. Domstolene ses herudover at have lagt vægt på karakteren af den begående vold eller trussel om vold, herunder om der har været anvendt våben. Det er endvidere tillagt vægt, om forurettede var ældre eller svagelig, og om tiltalte var tidligere straffet for ligeartet kriminalitet. I formildende retning ses domstolene navnlig at have lagt vægt på, om de tiltalte og forurettede havde et forudgående kendskab til hinanden (dom 29, 41, 48, 49 og 52).

Også i sagerne i kategori 2 ses det at blive betragtet som en skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem (dom 26, 28, 30, 35, 38, 40, 46, 49 og 51). I to domme har retten dog anført, at røveriet ikke kan betragtes som et "hjemmerøveri" eller et røveri med de sædvanlige karakteristika for et hjemmerøveri (dom 29 og 48).

Ud over at røverierne er begået med baggrund i stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden, har sagerne ikke et overordnet fællestrek. Motivet for de enkelte røverier er således meget forskellige. I nogle sager er begrundelsen for røveriet et ønske om at give forurettede en "dummebøde" eller "lærestreg" (dom 31, 36 og 39). I andre sager har der være tale om inddrivelse af påstået gæld hos forurettede (dom 27, 35, 37, 38, 43, 46, 50 og 53), ligesom motivet i visse sager har haft karakter af hævn (dom 25, 26 og 34).

Det synes endvidere i nogle tilfælde at bero på en tilfældighed, at forholdet udvikler sig til et røveri. Dette er navnlig tilfældet i de sager, hvor motivet oprindeligt har været en hævnaktion mod forurettede eller et ønske om at give forurettede en lærestreg ved udøvelse af vold. I nogle tilfælde har situationen således udviklet sig, og gerningsmændene har frataget forurettede værdier under eller efter udøvelsen af volden.

Sammenfattende er det min opfattelse, at domstolene også i disse sager generelt finder, at det er en skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem. Det er vanskeligt at udtale sig mere præcist om normalstrafniveauet. Dette skyldes sagernes forskellige karakter, de forskelligartede motiver til røveriet og karakteren af de personlige relationer forurettede og tiltalte imellem, som må antages at have haft selvstændig betydning for strafudmålingen, ligesom sagens konkrete skærpende eller formildende omstændigheder har betydning for udmålingen af straffen i den enkelte sag. Der synes dog at være tale om udmåling af en noget lavere straf end i forhold, der kan henføres til kategori 1. Således er de fleste straffe som nævnt udmålt i niveauet 1 år og 6 måneder til 2 år og 6 måneders fængsel.

4.5. Straffene i sager om indbrud, der udvikler sig til røveri (kategori 3)

Som det fremgår af tabellen under afsnit 4.2., er der indberettet i alt 12 sager (dom 55 - 66), hvor der har været tale om røveri henført under kategori 3. Sagerne fordeler sig på 5 ankesager og 7 byretssager.

Det bemærkes, at det ikke er en betingelse for sager i denne kategori, at der er sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 1, nr. 2, eller forsøg herpå, jf. straffelovens § 21. Kriteriet er alene, at tiltaltes hensigt oprindeligt var at begå indbrud, men at forholdet efter omstændighederne udviklede sig til røveri. Der kan således også efter de konkrete omstændigheder i sagen være sket domfældelse for overtrædelse af straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, eller forsøg herpå, jf. straffelovens § 21.

I denne kategori er der udmålt straffe fra fængsel i 9 måneder til 2 år og 6 måneder. Endvidere ses der i to sager at være idømt en ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a, hvor begge tiltalte var 15 år (dom 56 og 66). De fleste sager ligger dog i niveauet fængsel i 1 år og 6 måneder.

I de sager, hvor der er udmålt de længste straffe, ses de tiltalte tidligere at være straffet for ligeartet kriminalitet. Derudover har der under forholdet enten været udøvet vold eller der har været tale om, at forurettede var en ældre eller svagelig person.

I dom 57, 58 og 61 er det udtrykkeligt anført, at der ved strafudmålingen i skærpende retning er lagt vægt på, at røveriet blev begået i forurettedes hjem. I formildende retning ses det omvendt også tillagt vægt, at tiltalte ikke indfandt sig hos forurettede i den hensigt at begå røveri, men derimod indbrud, hvilket f.eks. er anført i dom 57, 61, 62 og 63. Domstolene ses endvidere at have lagt vægt på, om der har været udøvet vold og omfanget af denne, samt om røveriet har haft tilfældighedens præg. Er tiltalte tidligere straffet for ligeartet kriminalitet, ses dette tillagt betydning i skærpende retning.

Sammenfattende er det min opfattelse, at domstolene også i disse sager tillægger det vægt i skærpende retning, at forholdet er begået i privat hjem. Også her er det vanskeligt at udtale sig mere præcist om et normalstrafniveau, idet de konkrete skærpende eller formildende omstændigheder også her har betydning for udmålingen af straffen i den enkelte sag. I den oftest forekommende situation, hvor der udøves nogen vold, og gerningsmanden er tidligere straffet for berigelseskriminalitet, er straffen udmålt i niveauet fængsel i 1 år og 6 måneder. Til sammenligning hermed bemærkes, at strafpositionen for et indbrud i et lignende tilfælde, hvor tiltalte tidligere er straffet herfor, som udgangspunkt ville ligge i niveauet 30 dage til 60 dages fængsel.

Strafniveauet i sager, hvor der er tale om indbrud, som udvikler sig til røveri, er således markant højere end for et indbrud, men dog noget lavere end strafniveauet i sager omfattet af kategori 1.

5. Rigsadvokatens samlede vurdering og konklusion

Højesteret har som nævnt i U2009.1410H (dom 1) haft lejlighed til at tage stilling til sanktionsspørgsmålet i en sag, der omfattede røverier begået i private hjem. I denne sag udtalte Højesteret mere generelt, at indtrængen i privat hjem for at begå røveri er en selvstændig skærpende omstændighed, som må tillægges betydning ved fastsættelsen af straffen for det pågældende røveri.

Også i hovedparten af de øvrige indberettede sager har retten udtrykkeligt anført, at det anses som en selvstændig skærpende omstændighed, at forholdet er begået i privat hjem. Dette gælder navnlig i de sager, hvor der har været tale om et egentligt hjemmerøveri (kategori 1).

Højesteret udtalte sig ikke mere generelt om straffniveauet for røveri begået mod forurettede i dennes hjem, men anførte, at grovheden af et hjemmerøveri kan variere betydeligt, og at strafudmålingen derfor må ske efter en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder, jf. de almindelige bestemmelser om straffens fastsættelse i straffelovens §§ 80-83.

Straffastsættelsen i de øvrige sager omfattet af redegørelsen ses da også at være sket på baggrund af en konkret vurdering af sagens samlede omstændigheder i både skærpende og formildende retning. Generelt ses det at være af afgørende betydning for strafudmålingen i skærpende retning, at røveriet er begået af flere i forening, efter forudgående planlægning og under anvendelse af vold, ligesom karakteren af volden, det forhold at gerningsmændene har medbragt eller anvendt våben, samt at forurettede var en ældre eller svagelig person, tillægges vægt i skærpende retning. Har gerningsmanden tidligere begået ligeartet kriminalitet, ses dette også at være tillagt vægt i skærpende retning. I formildende retning tillægges det betydning, at gerningsmanden er ustraffet eller ung.

De sager, der er henført under kategori 1 som egentlige hjemmerøverier, er overordnet karakteriseret ved, at gerningsmanden og forurettede ikke har forudgående personlige relationer. Det er endvidere karakteristisk, at motivet må antages at være en formodning om værdier i forurettedes hjem, eller at forurettede vil være et let offer, og at gerningsmanden er trængt ind i det private hjem, uanset at beboerne var hjemme. Disse fællestræk gør det muligt, til trods for sagernes forskellige karakter, at kunne udtale sig mere generelt om et normalstraffniveau i disse sager.

Som nævnt i afsnit 4.3. anførte jeg i Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009, på baggrund af dom 1 (U2009.1410H), at det var min opfattelse, at der i højesteretsdommen kunne antages at være en vis støtte for et udgangspunkt på fængsel i 3 år i sager under kategori 1, idet Højesteret idømte T4 fængsel i 4 år i et tilfælde, hvor der forelå væsentlige skærpende omstændigheder i form af omfattende og voldsom vold over for en ældre mand.

Den samlede gennemgang af dommene i kategori 1 viser efter min opfattelse, at straffen for et egentligt hjemmerøveri ligger i niveauet 2 ½ til 3 års fængsel, når der ikke foreligger særlig skærpende eller formildende omstændigheder.

I de sager, hvor motivet til røveriet udspringer af interne stridigheder eller uoverensstemmelser mellem forurettede og gerningsmanden eller personer med tilknytning til gerningsmanden (kategori 2), kan der ikke siges at foreligge et overordnet fællestræk, hvilket gør sagerne i denne kategori særdeles vanskelige at sammenligne. Det er dog min opfattelse, at straffniveauet generelt er noget lavere end i sager omfattet af kategori 1. Årsagen hertil må antages at være, at både motivet til røveriet og gerningsmandens relation til forurettede har indflydelse på fastsættelse af straffen i formildende retning.

I de sager, der er omfattet af kategori 3, er der typisk tale om et planlagt indbrud, der ved en tilfældighed udvikler sig til røveri, idet gerningsmanden er blevet overrasket/opdaget af forurettede. Jeg finder heller ikke her grundlag for at udtale mig mere præcist om et normalstrafniveau, men kan dog konstatere, at straffen i de oftest forekommende sager, hvor gerningsmanden er tidligere straffet for berigelseskriminalitet, og der under røveriet er udøvet nogen vold, udmåles i niveauet 1 år og 6 måneders fængsel.

Som nævnt under afsnit 2, har jeg siden april 2008 sikret en koordinering af strafpåstanden i alle typer sager om røveri begået i privat hjem. Det er på baggrund heraf min erfaring, at indstillingerne om strafpåstanden fra politidirektørerne og statsadvokaterne i de forelagte sager i 2009 har været i overensstemmelse med højesteretsdommen og det udgangspunkt, der blev tilkendegivet i Rigsadvokaten Informerer nr. 5/2009. Der ses endvidere at være stor opmærksomhed om, at det under sagen af anklagemyndigheden påberåbes som en selvstændig skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem. Som nævnt er det også min opfattelse, at sidstnævnte nu klart er fastslået i retspraksis, navnlig for de egentlige hjemmerøverier, jf. afsnit 4.3.

Den skærpede strafferetlige vurdering, som ligger i anklagemyndighedens påstand om, at det skal anses som en selvstændig skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem, har efter min opfattelse haft indflydelse på domstolenes fastsættelse af straffen i skærpende retning. Det er således mit generelle indtryk, at der kan siges at være sket en skærpelse af strafniveauet, navnlig i sagerne om de egentlige hjemmerøverier.

Jeg finder, at der ved højesteretsdommen er fastlagt et vist - strengt - strafniveau for egentlige hjemmerøverier. Det er endvidere fastslået, at det skal anses for en selvstændig skærpende omstændighed, at røveriet er begået i privat hjem. På den baggrund finder jeg ikke for tiden behov for yderligere initiativer til sikring af en skærpet strafferetlig vurdering på området.

Det er som udgangspunkt de egentlige hjemmerøverier (kategori 1), der har givet anledning til den øgede opmærksomhed på området. Navnlig i disse sager må det siges at være særligt krænkende og intimiderende for forurettede at blive angrebet i eget hjem. Et hjemmerøveri af denne karakter kan endvidere være egnet til at skabe utryghed i lokalområderne. Jeg finder derfor, at det vil være nyttigt at følge strafudmålingen i disse sager i endnu en periode for derved at sikre fortsat opmærksomhed på området.

Jeg finder derimod ikke anledning til at følge området for sager omfattet af kategori 2 og 3 yderligere, idet disse sager, som ovenfor anført, adskiller sig fra de egentlige hjemmerøverier, enten ved, at røveriet er udsprunget af interne stridigheder forurettede og gerningsmændene imellem eller ved, at motivet ikke har været at begå røveri i forurettedes hjem. Sagerne er endvidere meget forskelligartede, hvilket gør det vanskeligt at opstille generelle retningslinjer for strafniveauet for disse to områder.

Det er således min hensigt at iværksætte en ordning, hvorefter rigsadvokaturen i endnu en periode underrettes om alle by- og landsretsdomme i sager om egentlige hjemmerøverier med henblik på, at rigsadvokaturen i samråd med statsadvokaten kan vurdere spørgsmålet om, hvorvidt dommen bør

ankes til skærpelse. Det bemærkes, at området for anklagemyndighedens fortsatte indsats i sager om røveri begået i privat hjem herefter vil være i overensstemmelse med rigspolitiets monitorering af området for hjemmerøverier.

Det er endvidere hensigten at udarbejde en domssamling på området. Domssamlingen vil indeholde de domme, der er omfattet af denne redegørelse, og som er gengivet i bilag 1. Domssamlingen vil efter min opfattelse yderligere bidrage til at sikre en fortsat skærpet opmærksomhed om den fornødne strengthed i vurderingen af de egentlige hjemmerøverier.